Mit jelentett, és mit jelent még ma is nekem a Gimi?

A nagy háború után az újonnan felnövő amerikai nemzedékek lelkivilágát erősen megzavarta a szabados életvitel, az erkölcsi romlás, a mértéktelen szeszesital-fogyasztás és a narkotizmus elterjedése, a koreai, majd később a vietnámi háború idején a hazafiúi kötelesség és a háború viszontagságaitól, az öldöklléstől való irtózás, s az azzal járó békevágy erkölcsi ellentmondása. Sokan a vallás segítségével próbáltak megoldást szerezni erre a lelki problémára. Akik a vallás segítségével meg tudtak szabadulni, ilyen testi-lelki válságokat okozó problémáiktól, azok „born again", azaz „újra és ujjá született" személyeknek tekintették magukat, és a szerint is próbáltak viselkedni. Ilyen változáson keresztülment személyek társadalmi elnevezése ma is: born-again ember".

Visszanézve a jelenből 1945 szeptemberére, amikor megkezdődött a kisúji gimnáziumban az első „*békebeli*" tanév, én egy ilyen, a szó szoros értelmében újra, és újjá-született szerencsés fickónak éreztem magam. Minthogy szüleimmel együtt csodálatosképpen élve megúsztam egy csaknem egy éves önkéntelen, de „halálosan" izgalmas, kényszermunkával teli, speciálisan nehéz „táborozást", majd egy Bécstől Pestig tartó Kunhegyesre egy furcsán abszolút üressé vált házba. augusztus végén teendő „különbözeti vizsgára", mert gimnázium, számomra 1940 őszétől kezdve magánúton, csak négy osztályt végezetem a debreceni

félelmes élményekkel és kimerítő körülmények között eltöltött németországi gyalogtúrát. Április végére érkeztem haza Június elején már keményen tanultam, egy a gyerekkori álmaim világa, a kisújszállási elérhetetlen tiltott gyümölccsé vált, s így piarista polgáriban.

A sikeres vizsga után ez az „*újraszületett fickó*" magántanuló egy hasonló korú, élettel és lelkileg is újjászületett; a barátok nélküli került. Itt a legtöbb fiatalnak megvolt a maga háborús virgonckodással teli fiatalok nyüzsgő osztályába története, amelyekről azonban – *úgy éreztem* – mindenki igyekezett keveset beszélni. Inkább az új, még meglehetősen nehéz háború utáni körülmények közötti tanulás, és annak anyagi biztosítása volt a központi téma. A nagyszámú osztály „osztályfőnöke" egy kedves, rendkívül szeretetreméltó, magabiztos, nagy tudású és diákhumort értő, fiatal tanár, belopta magát gyakorlatilag minden tanítványa szívébe. A tanári kar többi tagja is barátságos, megközelíthető, a választott tanítási tárgyat kitűnően ismerő, és a tanítást szerető, de fegyelmet tartó pedagógusnak mutatkozott. Ilyen új környezetben a korábban képzelt gimnáziumi élet álomvilága nemcsak, hogy megvalósultnak látszott, hanem valóban az is volt…

Ettől kezdve négy éven át ez a gimnáziumi világ elsődlegessé vált számomra, annak ellenére, hogy a külső körülmények ezt az érzésemet és törekvésemet időnként gátolták. Szüleimnek nem volt könnyű másfél éven keresztül „*Kisújszálláson egy kis-szállást*" fenntartani. Másfél éven keresztül történő bejárás sem járult hozzá a gimnáziumi órák alatt hallott tudás elmélyítéséhez. Az érettségi előtt egy kollégiumban töltött év sokat segített. Mind szüleimmel szemben érzett hálám, mind magam számára a tanulás lehetőségének a megnyílása, kötelessé tettek megfelelő tanulmányi eredmények felmutatására. Mi mást lehetett volna várni egy „*újjászületett fickótól*"? Egyébként érettségink idején még nem nagyon éreztem, de röviddel utána, csaknem hónapokon belül nyilvánvalóvá vált, hogy a „gimink" nemcsak tudást/nevelést nyújtott, hanem vastag falai jelképesen, négy éven keresztül bizonyos testi-lelki és szellemi nyugalmat biztosítottak, és megóvtak a külső világ megannyi negatív történésétől. Ez a gimi-ben töltött négy év egy békésebb nyugalmasabb, szerencsésebb és jobb kornak bizonyult a későbbiekhez képest, amelyek eredményeképpen végül is arra kényszerültem, hogy elhagyjam szülőföldemet.

Most, ahogy írom e sorokat, sok minden jut eszembe, „amit otthon amazok, vagy emezek nem is engedtek hogy az eszembe jusson." Hát röviden a fent leírtakat jelentette és jelenti nekem ma is a „kisúji gimi".

bozókigyuri